

Людмила Найденко

*Національно-культурна автономія
«Українське товариство «Вербиченька»*

**СІМНАДЦЯТЬ РОКІВ, МОВ СІМНАДЦЯТЬ КРОКІВ
Про діяльність української недільної школи «Лелеки»**

Про українську освіту на теренах Росії зараз говорять і пишуть часто і багато. Саме існування її здебільшого залежить від того, хто говорить. Російський уряд, з огляду на потрібність позитивного іміджу, звітує бадьорими десятками цифр, перелічуючи міста й учбові заклади, де є чудові умови для вивчання української мови. Наслухавшись «позитиву» від російських урядовців, і українські урядовці, заспокоївшись, бачать справу в «рожевому світлі». Однак реальії життя сьогодні далекі від паперових. Мізерний відсоток українців російської діаспори має змогу сказати, що отримує в достатньому обсязі українську освіту, це буквально одиниці (недільні школи та факультативні курси в Сургуті, Воронежі, Томську, Башкортостані, Нижнекамську, та ще «кубанское наречие», яким вважають українську мову на Кубані). Більшість батьків такої змоги не має. Повноцінну українську освіту на теренах Росії можливо отримати лише в окремих закладах Уфи та Москви. Крила складати й спочивати українцям дуже і дуже рано. Але без підтримки України годі й мріяти про достатню освіту. На найближчий час заплановано заснування Асоціації українських недільних шкіл Росії, є надія, що справи покращаться.

Добре, що не всі в Україні сліпо вірять цифрам офіційних звітів, більше цікавляться реальними справами, спілкуючись з освітянами, знають про стан речей безпосередньо з перших вуст. Добре, що такі небайдужі особистості (а з ними й установи!) в Україні все ж є. Саме вони перебирають на себе нелегкий тягар допомоги, підтримки української освіти в діаспорі, зокрема на теренах Росії.

Однією з таких небайдужих установ є МІОК НУ «Львівська політехніка» на чолі з пані Іриною Ключковською. Українська громада міста Нижнекамська «Вербиченька» співпрацює з МІОК з самого початку заснування в жовтні 1995 року, нині виповнилося з тих часів сімнадцять років. Недільна школа «Лелеки» діє при товаристві з лютого 1996 року. Немало спільних справ і заходів було проведено

нами за сприяння і підтримки співробітників Інституту, особисто пані Ірини Ключковської та її заступниці пані Марії Галік.

Чисельність дітей у школі була різною, на початку роботи було лише кілька дітей та онуків членів нашої громади, згодом ми мали вже три класи по п'ятнадцять учнів, це сорок п'ять дітей різного віку, за нинішніх обставин кількість зменшилася до одного різновікового класу. Стосунки на вищому державному рівні напряму віддзеркалюються на стані речей у нашій недільній школі. Деякі батьки вагаються зголошуватися на українське навчання для своїх дітей, не бачачи потреби в ньому, дехто взагалі своє українство приховує, зазнаючи утиску в подвійному іншомовному оточенні (проблеми з влаштуванням на роботу, недоброзичливість у побуті, приховане, але болюче зверхне ставлення титульної нації, негатив з телеекрану тощо), дехто вичікує покращення ставлення до українців. До того ж, процес асиміляції робить свою справу, й буквально через покоління діти практично нічого не знають про своє українське коріння.

Але довгорічний досвід нашої роботи наявно демонструє, що за будь-яких обставин вішати крила не можна! Я завжди була впевнена, що навіть одна українська дитина – це Українська Дитина, заради якої варто й потрібно працювати! Недарма ж існує приповідка «Якщо в храмі запалюється одна свічка – світлішає у всьому храмі». Тому ми продовжуємо працювати, утримуючи недільну школу протягом майже сімнадцяти років, і маємо надію, що все зміниться на краще, наша школа буде процвітати й надалі нести дітям знання про нашу Батьківщину.

У школі ми даємо змогу дітям українського походження, інших націй і мішаних сімей отримувати знання про Україну, її мову, літературу, географію, історію, видатних діячів, українську народну культуру й фольклор. Будь-яке навчання неможливе без обладнання. До цього часу ми навчаємо дітей завдяки підручникам, посібникам, літературі й численним журналам, які передав для школи МІОК. Основні фонди наших дитячої й дорослої бібліотек також сформовані завдяки МІОК. Уряд України вкотре обіцяє допомогу у придбанні книг, навіть щоразу висилає електронний реєстр пропонованих книг і підручників, але жодного разу жодної книжки ми не отримали.

Ми намагались якийсь час звернути увагу на існування українського класу Управління освіти нашого міста, але жодної допомоги за всі роки не дочекались. Проте заходів, фестивалів, вечорів, свят і подорожей проводили немало.

Старші покоління діток досі згадують літні вакації в Україні, де вони, подорожуючи від Дніпрових схилів до Карпатських гір, мали змогу переконатися в красі української природи, милуватися неповторними краєвидами, познайомитися з численними святинями України, пізнати гостинність українського народу на прабатьківській землі. То була заслужена нагорода дітям, які сумлінно працювали протягом навчального року. Відвідали ми з дітьми Чернечу гору в Каневі, куди підіймалися вклонитись Великому Кобзареві українського народу. Там же провели урочистий Шевченківський урок, сповнений біографічних даних і його палкої поезії. Переможці Шевченківського (московського) конкурсу читали вірші, а Тарас уважно слухав кожного, поглядаючи з гори.

Приємним наслідком таких подорожей було те, що діти почали користуватися українською мовою! Заговорили!

Досі в товаристві ми тепло згадуємо проведення презентації роботи «Вербиченьки» та школи «Лелеки» в Палаці мистецтв м. Львова, Сколівські бескиди і водоспад Тустань, знайомство з батьківщиною Івана Франка Нагуєвичами, Шевченківський гай, музей Олександра Довженка в Сосниці, через яку пролягла наша дорога. А також участь львівської делегації на чолі з пані Ключковською в фестивалі українців Поволжя в нашому Нижнекамську.

Щорічно в листопаді ми проводимо в школі вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років. Відзначаємо улюблене свято всіх чемних дітей – День Святого Миколая, Різдво Христове, Великдень, День Матері та інші свята. Проводимо Тиждень рідної мови, День української культури, влаштовуючи урочисті уроки, виставку нової літератури, Шевченківських «Кобзарів» різних років видання, яких назбиралося у нас вже немало, адже щорічно беремо участь у Всеросійському конкурсі на краще читання поетичних творів Тараса Шевченка, що проводить Національний культурний центр України в Москві.

Не так багато, на жаль, проводиться в українському русі Росії дитячих заходів. Шевченківський Конкурс – чи не єдиний, у якому реально наші діти мають змогу брати участь. Влаштування цікавих, корисних і потрібних конкурсів і фестивалів в материковій Україні (до яких можна додати й літній відпочинок!) передбачає неабиякі фінансові витрати, і без допомоги держави брати участь у таких заходах діти діаспори не мають змоги, на превеликий жаль.

Щорічно ми отримуємо запрошення від пані Ірини Ключковської відпочити з дітьми в мовному таборі, що влаштовує МІОК, та від пані Любові Горват з табору «Молода гвардія» в Одесі, але мали змогу скористатися лише троє діток один раз в 2007 році. Ті дітки вже давно виросли. Зараз ходять до недільної школи частіше діти зі складних сімей (неповні сім'ї, багатодітні, малозабезпечені, нерідні батьки). Хотілось би, щоб Програма підтримки закордонного українства, що прийнята Верховною Радою, хоч якимось чином допомагала дітям фінансуванню хоча б конкретних заходів. Адже молодь – це майбутнє нашої держави, і від вкладеного в молодь зараз залежить наше життя через роки.